Állami Támogatások Joga
8 (2010/4) 73–76.

AZ EURÓPAI BÍRÓSÁG C–334/07. P. SZ. SZÁSZORSZÁG KONTRA BIZOTTSÁG ÜGYBEN HOZOTT ÍTÉLETÉNEK ÉRTÉKELÉSE

Staviczky Péter[1]

A Bíróság ítéletében értelmezte a visszaható hatály tilalmát, a versenyjog célkitűzését is alapul véve, gazdasági szempontból, valamint az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésében megfogalmazott felfüggesztési klauzula szempontjából, és megsemmisítette az Elsőfokú Bíróság ítéletét. Ez az ítélet minden bizonnyal komoly hatással lesz a tagállamok támogatásnyújtási gyakorlatára.

A Bíróság kimondta, hogy a tagállamoknak nincsen jogos várakozásuk arra nézve, hogy bejelentéseiket a Bizottság a bejelentéskor hatályos állami támogatási szabályok alapján bírálja el. Ennek következtében a tagállamok mostantól nem hivatkozhatnak arra, hogy a bejelentésüket a Bizottságnak akkor is a régi szabály alapján kell elbírálnia, ha az a jóváhagyás alatt már jelentősen megváltozik, illetve másik szabály lép a helyébe. A tagállamoknak bejelentési gyakorlatukban figyelembe kell venniük, hogy a bejelentésük jogalapját képező szabály meddig lesz még hatályban, illetve, hogy adott esetben a Bizottság elfogadta-e már a hatályos szabályt felváltó új szabályt, és ha igen, az mennyiben tér el az előzőtől.

[1] A szerző a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium szervezeti keretén belül működő Támogatásokat Vizsgáló Iroda munkatársa. Jelen összefoglaló a szerző saját véleményét tartalmazza, és nem tekinthető a Támogatásokat Vizsgáló Iroda hivatalos véleményének.

Vélhetőleg az ítélet következtében a tagállamok a jövőben a szabályok előre látható lényegi, vagy tartalmában még nem ismert módosulása előtt fél évvel már nem tesznek összetett elemzést igénylő bejelentéseket, tekintettel arra, hogy egy átlagos bizottsági bejelentés hat hónapig tart. Amennyiben mégis kapna ebben az időintervallumban ilyen jellegű bejelentést a Bizottság, feltételezhetően ugyanezen okból, nem fogja elkezdeni e bejelentések jóváhagyását, ha fennáll annak a kockázata, hogy a határozat elfogadása már csak az új szabály hatályba lépésekor várható. Hiszen ez esetben a határozat nem teljesítené az ítéletben foglalt követelményt, és megtámadható lenne a Bíróságok előtt, mivel a Bizottság nem az új szabályt alkalmazná. A Bizottság ezeknél a bejelentéseknél, még ha tartalmi szempontból jóvá is tudná hagyni a tervezetet, „álkérdések" feltételével időben kiterjesztheti az eljárást, megvárva, hogy az új szabály hatályba lépjen. E gyakorlat alapján viszont, ha az új szabályt csak nem sokkal annak hatályba lépése előtt fogadja el a Bizottság, a tagállamok további hónapokat vesztenek, mielőtt az új intézkedéseiket hatályba tudják léptetni. Tehát az ítélet azokban az esetekben megnehezíti a tagállamok számára, hogy gyorsan reagáljanak bizonyos gazdasági eseményekre, ahol a támogatás nyújtása előzetes bizottsági jóváhagyáshoz kötött.

Az ítélet alapján, közvetett módon a Bizottság felelőssége, hogy az új szabályokat jóval az előzőek hatályon kívül helyezése előtt elfogadja. Csak így oldható meg, hogy a tagállamok az új szabály alapján, de jóval azok hatályba lépése előtt tehessenek bejelentést, elkerülve, hogy a támogatási programjaik működésében „törés" következzen be.

Jelenleg még nem látható, hogy a Bizottság milyen módon fogja e tekintetben segíteni a tagállamokat az állami támogatási szabályok nagy részének 2013-ig történő újrakodifikálása során. Figyelembe véve azt is, hogy az állami támogatási szabályok hatályát a Bizottság legtöbb esetben a Strukturális Alapok felhasználása miatt a pénzügyi perspektívához igazítja, az ítéletnek komoly hatása lehet a 2014–2020 közötti időszak Strukturális Alap programjainak zökkenőmentes indítására. Tekintettel arra, hogy az előző programozási időszakban a szabályok egy része csak 2006 decemberében, ebből a szempontból „az utolsó pillanatban" került

elfogadásra,[2] sok múlik azon, és erősen remélhető, hogy a Bizottság a pénzügyi és gazdasági válságból való kilábalással párhuzamosan erőforrásait minél hamarabb a 2014-től hatályos szabályok előkészítésére használja. Amennyiben ez nem történik meg, az uniós források lehívásának sok esetben, eljárási okok miatt a hiányzó vagy késedelmesen elfogadott állami támogatási szabályozás lesz a gátja.

Az ítélet következményeinek számba vétele során nem szabad elfelejteni annak hatását a nagy összegű egyedi támogatások egyedi bejelentéseire, különösen mivel azok elbírálása jellemzően akár több évig is elhúzódhat, és ennek következtében nagyobb az esély az elbírálás alatti szabályváltozásra. A Bizottság már több közleményében is kifejtette, hogy milyen feltételek teljesülése esetén tekinti a támogatás szükségességét, arányosságát és ösztönző hatását bizonyítottnak a nagy összegű támogatások egyedi elbírálása során.[3] Ugyanakkor ezeket a közleményeket, illetve a jövőben jogutódjaikat az ítélet következtében „visszamenőleges hatállyal" kell alkalmazni azokra a projektekre is, amelyek kihirdetésük előtt indultak. Ennek kirívó példája volt a Ford craiovai telephelyén megvalósított fejlesztésekhez kapcsolódóan nyújtani kívánt képzési támogatások elbírálásának esete,[4] amikor egy 2008 áprilisában tett bejelentésre alkalmazta a Bizottság a 2009. augusztus 11-én közzétett és húsz nappal később hatályba lépett vonatkozó közleményét. Bár a Bizottság értelmezése szerint a közlemény nem minősül lényeges változásnak a fennálló joghoz képest – és ennek következtében a 3. lábjegyzetben említett hasonló közlemények sem –, a támogatás elbírálása

---

[2] Lásd például Bizottság 1998/2006/EK rendeletét (2006. december 15.) a Szerződés 87. és 88. cikkének a de minimis támogatásokra való alkalmazásáról **(***HL L 379., 2006.12. 28. 5. o.) vagy a* kutatáshoz, fejlesztéshez és innovációhoz nyújtott állami támogatások közösségi keretszabályát (HL C 323., 2006.12. 30. 1. o.).

[3] Pl. a Bizottság közleménye – A képzéshez nyújtott, egyedi bejelentéshez kötött állami támogatásra vonatkozó összeegyeztethetőségi elemzés kritériumai (HL C 188., 2009. 08. 11 1. o.), a Bizottság közleménye – A hátrányos helyzetű és a fogyatékkal élő munkavállalók foglalkoztatásához nyújtott, egyedi bejelentéshez kötött állami támogatásra vonatkozó összeegyeztethetőségi elemzés kritériumai (HL C 188., 2009. 08. 11 6. o.), a Bizottság közleménye a nagyberuházási projektekhez nyújtott regionális támogatások részletes vizsgálatának kritériumairól (HL C 223., 2009. 09. 16. 3. o.).

[4] A Bizottság határozata 2010/357/EU (2009. december 2.) a Románia által a Ford Craiova képzési programja részére tervezett C 39/08 (korábbi N 148/08) számú állami támogatásról (HL L 167., 2010. 07. 01. 1. o.

szempontjából jelentős hatással bírt. Ebben az esetben vélhetőleg a Bizottság sem akarta a támogatás nyújtását megtiltani, de értelemszerűen a román hatóságok és a Ford sem tudott utólagosan bizonyos, a képzési közlemény által elvárt feltételeket teljesíteni, ezért az ún. mérlegelési teszt[5] alkalmazásával a támogatás pozitív és negatív hatásainak összevetését követően, csak egy sor beszámolási kötelezettséget előíró (és azokat a nemzeti jogba beépítendő) feltétel teljesítésével együtt hagyta jóvá.

Az állami támogatási szabályok ítélet szerinti megközelítéssel történő alkalmazása adott esetben hatással lehet az Európai Unió nemzetközi szintű versenyképességére is. Hiszen, ha egy külföldi cégvezető felismeri, hogy az ítélet következtében a részére nyújtani kívánt támogatásnak a szabályok megváltozásából fakadó, és a nemzeti hatóságok által nem csökkenthető kockázatai vannak, lehet, hogy beruházását az EU-n kívüli harmadik országba helyezi át. Így az állami támogatási szabályozás, amelynek célja, hogy a belső piacon belül a tagállamok támogatás nyújtásával ne torzítsák indokolatlanul a versenyt, azt a célt érheti el, hogy beruházások az EU-n kívül kerülnek végrehajtásra, aminek következtében csökkenhet Európa versenyképessége, a foglalkoztatás szintje nem növekszik, és a belső piacon tevékenykedő vállalkozásoknak erősebb külső versenytársakkal kell szembenézniük. Ez a lehetséges következmény pedig ellentétes a lisszaboni célkitűzésekkel, illetve az Európa 2020-as stratégiával.[6]

A fenti következmények mellett az ítélet elméletileg alapot adhat azoknak a jogvitáknak a tagállamok és a Bizottság között, amelyek központjában annak eldöntése áll majd, hogy az új szabály nem változott lényegesen az eredetihez képest, ezért a Bizottságnak az eredeti alapján el kellett volna fogadnia a tagállam bejelentését. Azonban, ha az európai bíróságok elfogadják a Bizottság Ford -ügyben kifejtett megközelítését, a tagállamok majd nagyon ritkán tudják azt bebizonyítani, hogy a régi és az új szabály között jelentős eltérés van.

---

[5] Lásd az Állami támogatási cselekvési terv – Kevesebb és célzottabb állami támogatás: ütemterv az állami támogatás 2005 – 2009 közötti reformjához (COM/2005/0107 végleges) 10–12. pontjait.

[6] A Bizottság közleménye – Európa 2020 Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája COM(2010) 2020 végleges. http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_HU_ACT_part1_v1.pdf